İslamiyet'in Kabulünden Önceki Türk Şiiri (Koşuk - Sagu) / Geçiş Dönemi Eserleri

1. üküş sözleme söz birer sözle az
tümen söz tügünin bu bir sözde yaz

(Sözü çok söyleme, sırasında ve az söyle; binlerce söz düğümünü bu bir sözle çöz.)

Bu dizeler Kutadgu Bilig'in aşağıdaki özelliklerinden hangisine örnek olabilir?

A) Nasihatname özelliği taşır.
B) Türk tarihi açısından önemlidir.
C) İslami geleneğin etkileri görülür.
D) Karahanlılar Dönemi'nde yazılmıştır.
E) Arapça ve Farsça sözcüklere yer verilmiştir.

2. Aşağıdaki dizelerin hangisinde dinî bir öge kullanılmıştır?

A) yatıg yarlıkagıl içür bir yigü
ümeg edgü tutgıl ay bilge bügü
(Yabancıyı esirge, yedir içir; ey bilge kişi konuğunu iyi ağırla.)

B) udur erdin erse tur aç emdi köz
eşitmedin erse eşit mende söz
(Uyuduysan şimdi kalk gözünü aç, işitmediysen benden söz dinle.)

C) ukuş kadrini hem ukuşlug bilir
bilig satsa bilge biliglig alır
(Akıl kıymetini yine akıl sahipleri bilir, âlim bilgi satsa bilgili insanlar onu alır.)

D) kökiş turna kökte közi yaş saçar
tizilmiş titir teg uçar yelgürer
(Mavi turna gökte yüksek sesler çıkarır, dizilmiş deve kervanı gibi uçar havalanır.)

E) tugardın ese keldi öndün yeli
ajun etgüke açtı uştmah yolı
(Doğu rüzgârı doğudan eserek geldi, dünyayı süslemek için cennet yolunu açtı.)

3. "Türk Lehçeleri Divanı" anlamını taşıyan eser, dilimizin söz varlığı ve ses, biçim, anlam yapısı ile ilgili pek çok bilgi içerir. Anlatım özelliği, kültürel zenginlik açısından Türkçenin Arapçadan hiç de geri kalmayan bir dil olduğunu göstermek amacıyla yazılmıştır. Türkçenin en önemli kültür hazinesi kabul edilir. Bu eserin edebî değeri; bize ulaştırdığı sözcükler, sözcükleri açıklarken örnek verdiği manzum parçalar ve atasözlerinden kaynaklanmaktadır.

Bu parçada tanıtılan eser aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kutadgu Bilig
B) Divan-ı Hikmet
C) Atabetü'l-Hakayık
D) Divanü Lügâti't-Türk
E) Dede Korkut Hikâyeleri

4. I

Könlüm içün örtedi
Yitmiş yaşıg kartadı
Kiçmiş özüg irtedi
Kün tün kiçüp irtelür

Onun (Alp Er Tunga) ölümü gönlümü içten yaktı, beni yetmiş yaş kocattı. Gönlüm geçmiş günlerin özlemiyle gece gündüz aranıyor.

II

Bulnar mini öles köz
Kara mengiz kızıl yüz
Andın tamar tükel tuz
Bulnap yana ol kaçar

(O baygın gözler beni esir ediyor, üzerinde kara benler bulunan pembe yüz beni tutsak ediyor. Bütün güzellikler ondan damlıyor, sanki beni tutsak edip tekrar kaçıyor.)

Aşağıdakilerin hangisi bu dörtlüklerin ortak bir özelliği olamaz?

A) Söz sanatlarına yer verilmesi
B) Hece ölçüsünün kullanılması
C) Söyleyenlerinin belli olmaması
D) Kahramanlık konusunu işlemesi
E) aaab kafiye düzeniyle söylenmesi

5. biligdin urur men sözümke ula
biligligke ya dost özünni ula
bilig birle bulnur sa'adet yolı
bilig bil sa'adet yolını bula

(Sözüme bilgi ile temel atarım, ey dost! Bilgiliye yaklaşmaya çalış; mutluluğun yolu bilgi ile bulunur, bilgi edin ve mutluluk bul!)

Atabetü'l-Hakayık'tan alınmış bu dörtlükte işlenen tema aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilgi
B) Dostluk
C) Mutluluk
D) Çalışkanlık
E) Kararlılık

6 ve 7. soruları aşağıdaki dörtlüğe göre cevaplayınız.

Avlap meni koymangız
Ayık ayıp kaymangız
Akar közüm uş tengiz
Tegre yöre kuş uçar

(Beni avlayıp koymayın, söz verip sözünüzden geri dönmeyin; işte gözlerimden deniz gibi gözyaşı akıyor, gözyaşlarımın etrafında da kuşlar uçuşuyor.)

6. Bu dizelerle ilgili,

I. Ölçüsü hecedir.
II. Birimi dörtlüktür.
III. Uyak düzeni aaab'dir.
IV. Koşma nazım biçimiyle yazılmıştır.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız I ve II. D) I, II ve III. E) III ve IV.

7. Bu dizelerde aşağıdaki söz sanatlarından hangisi vardır?

A) Teşhis
B) Mecazımürsel
C) Mübalağa
D) Tezat
E) Telmih

8. Türlüg çeçek yarıldı
Barçın yadım kerildi
Uçmak yeri körüldi
Tumlug yana kelgüsüz

(Rengarenk çiçekler açıldı, ipek döşek serildi, cennet yeri görüldü, soğuklar artık gelmez.)

Bu parçanın nazım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Koşuk B) Sagu C) Koşma D) Destan E) İlahi

9. "Kimisi kalkar bak, kimisi konar; kimisi yüzer bak, kimi su içer."

Bu açıklama aşağıdaki dizelerden hangisine ait olabilir?

A) kitap atı urdım Kutadgu bilig
kutadsu ogıklıka tutsu elig
B) kayusı kopar kör kayusı konar
kayusı çapar kör kayu suv içer
C) kaz ördek kuğu kıl kalıkıg tudı
kakılayu kaynar yokaru kodı
D) iligke başka kördi yaşru közin
kaşı közi tügmiş acıtmış yüzin
E) bu beglik ulı kör könilik turur
köni bolsa begler tiriglik bolur

10. küdezgil tilinni kel az kıl sözün
küdezilse bu til küdezlür özün
resul erni otka yüzin atguçı
til ol tedi yıg til yul ottın yüzün

(Dilini sıkı tut, gel sözünü kısa kes, az konuş. Dilini korursan kendini de korumuş olursun. Peygamber, "İnsanı yüz üstü ateşe atan, dildir." dedi. Dilini sıkı tut, yüzünü ateşten kurtar.)

Bu dörtlükteki uyak türü aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

A) Yarım B) Tam C) Zengin D) Cinaslı E) Tunç

